

КРОК ДО ШКОЛИ

ВИВЧАЄМО

Дітям
4-6 років

ЕТИКУ та ЕСТЕТИКУ
без проблем

ЕНЦИКЛОПЕДІЯ ПОВЕДІНКИ
ДЛЯ ЮНИХ ЛЕДІ ТА ДЖЕНТАЛЬМЕНІВ

Шановні батьки, вихователі, педагоги!

Усі ми усвідомлюємо, якою відповідальною й нелегкою справою є виховання наших дітей. Як важливо й водночас непросто сформувавши в дитини необхідний комплекс правил поведінки та пояснити, навіщо ці правила потрібні. Адже без розуміння сенсу самих правил малюкові важко зрозуміти, а «навіщо це взагалі вчити»? Тим часом формування особистості дитини треба починати змалку, ще до школи.

Наш посібник адресовано тим, хто прагне допомогти своїй дитині в доступній, ігровій формі засвоїти необхідні в цьому віці правила поведінки вдома та в суспільстві.

За допомогою доступних пояснень та цікавих завдань на закріплення засвоєного матеріалу ваш малюк здобуде повне й систематизоване уявлення про те, як поводитися вдома та в гостях, на вулиці та в транспорті, в кінотеатрі та музеї.

Паралельно з вивченням етики («науки про поведінку») доцільно розвивати в дитині почуття краси та гармонії, формувати її естетичну свідомість, вимогливість до своєї зовнішності.

Пам'ятайте, що діти копіюють нашу поведінку, тож будьте гідним прикладом для наслідування. Дитині дуже важливо пояснити, що поводитися можна тільки так, що виховані люди мають більше друзів, їм легше спілкуватися з іншими людьми.

Наводьте малюкам приклади з мультфільмів та кіно, виховуйте в дитини здатність ставити себе на місце інших: «А чи сподобається тобі, якщо з тобою так поведимуться?». Навчайте дитину аналізувати свою поведінку та вчинки інших, порівнювати й робити висновки.

Обов'язково хваліть дитину за правильну поведінку, відзначаєте її найменші успіхи й досягнення на шляху самовиховання.

Як і всі книги цієї серії, посібник побудовано за певною системою, тому працювати з ним треба поступово — сторінка за сторінкою. Кожна сторінка — це матеріал для нового заняття. Проте повернення до вивченого матеріалу сприяє закріпленню набутих знань і має стати системою. У міру засвоєння матеріалу пропонуйте малюкові контрольні питання, наведені наприкінці збірки.

Пояснюючи завдання, обов'язково пересвідчайтесь, чи все дитина зрозуміла правильно. Під час розфарбовування малюнків стежте, щоб малюк працював старанно, не виходячи за контури. *Обов'язково спробуйте пофантазувати — запропонуйте дитині нові завдання на основі поданих у зошиті.* Заняття можна проводити як індивідуально, так і з групою дітей.

Навчання завжди пов'язане з помилками й негараздами. Виправляйте їх спокійно, доброзичливо. Стережіться завдати дитині психологічної травми, підірвати її віру у свої здібності. Обов'язково закінчуйте заняття на позитивних емоціях.

Отже, наберемося терпіння і разом здолаємо перший крок до виховання гармонійної особистості — крок до школи.

Бажаємо успіхів!

ПРО ЩО ЦЯ КНИГА

Любий друже! Ти вже доволі доросла людина. Ти багато чого вмєєш та знаєєш. А чи звертав ти увагу на те, що довкола нас живуть люди з двох рїзних королївств? Придивись уважно: люди з першого королївства завжди усмїхненї, привїтнї, чисто й красиво одягненї. Вони розмовляють ввїчливо і з ними завжди приємно спїлкуватися. Таких людей усї люблять, у них багато друзїв.

А от люди з іншого королївства зовсїм інакшї. Вони похмурї, нелюб'язнї, на них навїть дивитися неприємно. Але ще гїрше з ними розмовляти: вони грубї, неввїчливї. Такї люди завжди з кимось сваряться, тому їх нїхто не любить і в них майже немає друзїв, хїба що такї ж самї грубїяни.

А яким хочеш бути ти? Якщо ти не хочеш бути неввїчливим грубїяном, а хочеш бути вихованим і мати багато друзїв, то ця книжка — для тебе! Ти бачиєш, яка вона тоненька! Але вона мїстить усї необхіднї правила ввїчливостї для хлопчикїв та дївчаток. Ти зможеш вивчити цї правила дуже просто, виконуючи цїкаві завдання, наприклад ось такї:

Розглянь малюнки. Як ти гадаєєш, хто з намальованих нижче людей вихований та ввїчливий, а хто невихований грубїян? Хто тобі бїльше подобається, чому? Розфарбуй його.

ЛЮДИ БУВАЮТЬ ВИХОВАНІ ТА НЕВИХОВАНІ

ВИХОВАНІ ЛЮДИ МАЮТЬ БАГАТО ДРУЗЬВ, ЇХ УСІ ЛЮБЛЯТЬ

У НЕВИХОВАНИХ ЛЮДЕЙ НЕ БУВАЄ ДРУЗЬВ, З НИМИ НЕПРИЄМНО НАВІТЬ СПІЛКУВАТИСЯ

ТИ ТЕЖ ПОВИНЕН БУТИ ВИХОВАНИМ, У ЦЬОМУ ТОБІ ДОПОМОЖЕ НАША КНИЖКА

ВВІЧЛИВІСТЬ

Зараз ми поговоримо з тобою про чарівні слова. Чарівні слова бувають не тільки в казках — ми чуємо їх досить часто, хоча й не звертаємо на них уваги. Проте ці слова дуже потрібні всім нам. Ось, наприклад, ти розлив чай на стіл.

Мама, звичайно, розгнівається. Але якщо ти підійдеш до неї і ввічливо скажеш: «Матусю, вибач мені, будь ласка, я не навмисно» — то мама не буде надто вже сваритися!

Чи ось іще один приклад. Ти гуляєш на вулиці, й тобі потрібно дізнатися, котра зараз година. Можна підійти до перехожого і ввічливо запитати: «Дядечку, скажіть, будь ласка, котра зараз година» — і ти відразу отримаєш відповідь. А якщо звернутися неввічливо: «Дядьку, скажи, котра година» — тобі, скоріш за все, надеруть вуха!

От і виходить, що знати чарівні слова ввічливості просто необхідно.

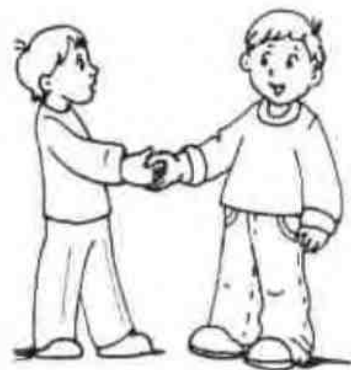

А скільки чарівних слів знаєш ти? Дай відповіді на запитання:

- Що ти скажеш, якщо зустрінеш на вулиці свого друга?
- Якими словами ти вітаєш зранку батька й матусю?
- Що каже мама, укладаючи тебе спати?
- Що треба казати, коли всі сідають за стіл?
- Що ти скажеш, якщо тобі потрібно комусь подякувати?
- Які слова ти вживаєш, коли треба когось про щось попросити?
- Що ти скажеш, якщо треба просити вибачення?
- Які слова кажуть ввічливі люди, коли вони прощаються?

Як ти гадаєш, що кажуть одне одному люди, зображені на малюнках?

СЕРЕД СЛІВ, ЯКІ МИ ВЖИВАЄМО, Є НЕ ЗОВСІМ ЗВИЧАЙНІ СЛОВА — ЦЕ ЧАРІВНІ СЛОВА ВВІЧЛИВОСТІ

ЦІ СЛОВА ДОПОМАГАЮТЬ НАМ У ПОВСЯКДЕННОМУ СПІЛКУВАННІ

**ЦІ СЛОВА ПОТРІБНО ЗНАТИ ВСІМ ЛЮДЯМ, ЗАПАМ'ЯТАЙ ЇХ:
ДЯКУЮ, СПАСИБІ, ПРОШУ, БУДЬ ЛАСКА, НА ЗДОРОВ'Я, ВИБАЧТЕ,
ЗДРАСТУЙТЕ, ДОБРИЙ РАНОК, ДОБРИЙ ДЕНЬ, ДОБРИЙ ВЕЧІР, ДОБРАНІЧ,
СМАЧНОГО, БУДЬТЕ ЗДОРОВІ, ДО ПОБАЧЕННЯ, НА ВСЕ ДОБРЕ**

ТВОЯ ЗОВНІШНІСТЬ

Коли зустрічаються незнайомі люди, вони звертають увагу перш за все на зовнішній вигляд. Що б ти подумав про незнайому людину, яка недбало зачісана, неохайна, одягнена брудно й некрасиво? Чи схотів би ти товаришувати з таким опудалом? Мабуть, не схотів би! Отож тепер ти знаєш, яке важливе значення має зовнішній вигляд людини.

А чи ти стежиш за своїм виглядом — за зачіскою та нігтями, за одягом та взуттям? Адже твоя зовнішність може привабити людей, а може, навпаки, відвернути.

Розглянь малюнки. Чим відрізняються хлопчики? Який з них більше тобі подобається, чому? Розфарбуй його.

**ТВІЙ ЗОВНІШНІЙ ВИГЛЯД МАЄ ВЕЛИКЕ ЗНАЧЕННЯ
ЗОВНІШНІСТЬ БУВАЄ ПРИВАБЛИВА Й ВІДРАЗЛИВА
ВИХОВАНІ ЛЮДИ СТЕЖАТЬ ЗА СВОЇМ ВИГЛЯДОМ**

СТЕЖ ЗА СВОЇМ ЗОВНІШНІМ ВИГЛЯДОМ

Безперечно, у твоєму віці за твоєю зовнішністю стежать здебільшого батьки. Але ти багато в чому можеш їм допомогти. Адже твій вигляд важливий насамперед для тебе.

Ти, наприклад, можеш стежити за чистотою свого одягу і в разі потреби чистити його щіткою. Так само можна протирати взуття вологою ганчіркою. Попроси матусю навчити тебе прасувати й пришивати гудзики — це буде не тільки допомогою для твоїх батьків, але й цікавим заняттям для тебе.

Важливо також стежити за своєю зачіскою та станом нігтів, нагадуючи батькам, коли їх треба підстригати. Необхідно щодня чистити зуби вранці та ввечері, а перед сном — митися та вдягати чисту білизну.

І обов'язково привчи себе мити руки перед тим, як сідати за стіл.

Розглянь малюнок. Скажи, що на ньому зображено. Які з цих предметів допомагають нам стежити за своєю зовнішністю? Розфарбуй їх. Скажи, що саме ми робимо за допомогою цих предметів?

ТИ ПОВИНЕН ДОПОМАГАТИ БАТЬКАМ ДБАТИ ПРО ТВІЙ ВИГЛЯД

**СТЕЖ ЗА СВОЇМ ОДЯГОМ ТА ВЗУТТЯМ, ОХАЙНІСТЮ НІГТІВ ТА ЗАЧІСКИ,
НЕ ЗАБУВАЙ МИТИСЯ, ЧИСТИТИ ЗУБИ ТА МІНЯТИ БІЛИЗНУ ЩОДНЯ**

МИЙ РУКИ З МИЛОМ ПЕРЕД ТИМ, ЯК СІДАТИ ЗА СТИЛ

ТВІЙ ОДЯГ

Виявляється, що вдягатися чисто недостатньо! Треба ще й уміти добирати одяг. Не можна, наприклад, одягати спортивне взуття із класичним костюмом або класичну сорочку зі спортивним костюмом. Треба стежити, щоб кольори одягу пасували один до одного. Не можна вдягати речі більш ніж двох-трьох кольорів відразу. Одяг повинен відповідати порі року та місцю, куди ти йдеш. Не можна йти в шубі на пляж улітку. Так само не можна йти на день народження до друга у спортивному костюмі. Адже це — свято, тож і одягатися треба по-святковому. Для дівчаток дуже важливо вміти добирати прикраси до одягу. Прикрас не повинно бути багато, бо інакше така дівчинка нагадуватиме новорічну ялинку. Обираючи зачіску, одяг, взуття, треба враховувати особливості свого обличчя, фігури, віку.

Розглянь малюнки. Скажи, що на них неправильно.

НЕ МОЖНА ВДЯГАТИ СПОРТИВНИЙ ОДЯГ РАЗОМ ІЗ НЕСПОРТИВНИМ

НЕ СЛІД ОДЯГАТИ РІЗНОКОЛЬОРОВІ РЕЧІ, ЇХНІ КОЛЬОРИ ПОВИННІ ПАСУВАТИ ОДИН ДО ОДНОГО

ОДЯГ ПОВИНЕН ВІДПОВІДАТИ ПОРІ РОКУ ТА МІСЦЮ, КУДИ ТИ ЙДЕШ

ОБИРАЮЧИ ЗАЧІСКУ, ОДЯГ, ВЗУТТЯ, ТРЕБА ВРАХОВУВАТИ ОСОБЛИВОСТІ СВОГО ОБЛИЧЧЯ, ФІГУРИ, ВІКУ.

ДЛЯ ДІВЧАТОК ДУЖЕ ВАЖЛИВО ВМІТИ ДОБИРАТИ ПРИКРАСИ

ТВОЇ ЗВИЧКИ

У кожної людини є свої звички — це такі дії, які ми робимо доволі часто чи навіть постійно, не замислюючись над ними. Звички бувають гарні, погані й навіть шкідливі. Наприклад, звичка щоранку вмиватися й чистити зуби — це гарна звичка; звичка плямкати за столом — це погана звичка; а палити цигарки — це дуже шкідлива звичка, бо від цього псується здоров'я і в того, хто палить, і в тих, хто знаходиться поруч.

От і виходить, що нам треба стежити за своїми звичками, набувати гарних і позбуватися поганих.

Розглянь малюнки. Скажи, на якому з них зображено гарну звичку, на якому — погану, а на якому — шкідливу. Розфарбуй малюнок, на якому зображено гарну звичку, і zakresли решту.

ДЕЯКІ ЗВИЧКИ, ЯКИХ ТРЕБА ПОЗБУВАТИСЯ

НЕ ВТРУЧАЙСЯ БЕЗ ДОЗВОЛУ В РОЗМОВУ ДОРΟΣЛИХ

НЕ ТРИМАЙ РУКИ В КИШЕНЯХ, ОСОБЛИВО КОЛИ ВІТАЄШСЯ

НЕ МАХАЙ РУКАМИ ПІД ЧАС РОЗМОВИ, НЕ КРУТИ В РУКАХ БРЕЛОК ЧИ РУЧКУ,
НЕ ЧУХАЙ ПОТИЛИЦЮ, ВУХА АБО НІС

НЕ КОЛУПАЙСЯ В НОСІ ЧИ В ЗУБАХ

НЕ ГРИЗИ НІГТИ І ВЗАГАЛІ НЕ ТЯГНИ РУК ДО РОТА

НЕ ПЛЯМКАЙ ПІД ЧАС ЇЖИ, СИДИ ЗА СТОЛОМ РІВНО, НЕ КРУТИСЬ НА ВСІ БОКИ,
НЕ РОЗВАЛЮЙСЯ НА СТИЛЬЦІ

НЕ ЧУХАЙ ПОДРЯПИНИ, КОМАРИНІ УКУСИ, БОЛЯЧКИ ТОЩО

НЕ КИВАЙ І НЕ ТРЯСИ ГОЛОВОЮ, ЯКЩО МОЖНА ВІДПОВІСТИ «ТАК» ЧИ «НІ»

ГОЛОВНИЙ УБІР

Зараз ми поговоримо з тобою про головний убір та про правила, що пов'язані з його носінням. Головний убір — це і шапка, і кашкет, і капелюх, одним словом — все те, що ми носимо на голові.

Можливо, ти помічав, що, заходячи у помешкання, чоловіки та хлопчики завжди знімають шапки чи капелюхи, а от жінки та дівчата — не завжди. Чому це так, і які існують правила щодо носіння головного убору?

Ці правила прийшли до нас із давніх-давен, ще з часів лицарів, які були закуті в броню і носили на голові залізні шоломи, що повністю закривали обличчя і часто мали досить страшний вигляд, щоб відлякувати ворогів. Ти, мабуть, і сам розумієш, що спілкуватися з таким опудалом було досить неприємно! Тому, входячи в замок чи дім, де вони битися не збиралися, лицарі знімали свої шоломи, щоб нормально поспілкуватися.

А от дівчата й жінки не носили шоломів, тому й не мусили їх знімати. Так і повелося звідтоді: заходячи з вулиці у приміщення, чоловіки й хлопці знімають головні убори, а жінки й дівчата можуть лишатися в них. Але й вони повинні зняти головний убір у театрі, кінотеатрі та за столом.

Не треба знімати головний убір, заходячи в магазини та громадський транспорт, але в купе поїзда, в літаку чи на кораблі шапку треба зняти.

Розглянь малюнки. З'єднай кожного героя та його головний убір.

ЗАХОДЯЧИ З ВУЛИЦІ У ПРИМІЩЕННЯ, ЧОЛОВІКИ Й ХЛОПЦІ ЗНИМАЮТЬ ГОЛОВНІ УБОРИ, А ЖІНКИ Й ДІВЧАТА МОЖУТЬ ЛИШАТИСЯ В НИХ

НЕ ТРЕБА ЗНИМАТИ ГОЛОВНИЙ УБІР, ЗАХОДЯЧИ В МАГАЗИНИ ТА ГРОМАДСЬКИЙ ТРАНСПОРТ, АЛЕ В КУПЕ ПОЇЗДА, В ЛІТАКУ ЧИ НА КОРАБЛІ ШАПКУ ТРЕБА ЗНЯТИ

ВСІ ПОВИННІ ЗНЯТИ ГОЛОВНИЙ УБІР У ТЕАТРІ, КІНОТЕАТРІ ТА ЗА СТОЛОМ.

ЧИ ПРАВИЛЬНО ТИ ВІТАЄШСЯ?

Коли зустрічаються двоє людей, то перші слова, які вони кажуть один одному, — це слова вітання. І звичайно, від того, як ти привітаєшся з людиною, залежатиме подальше спілкування. Отже, давай поговоримо про те, як треба правильно вітатися.

Слова вітання треба вимовляти чітко, розбірливо, не дуже голосно і не дуже тихо. При цьому треба зупинитись і подивитись у вічі тому, з ким вітаєшся.

Неправильно кричати на ходу через усю вулицю. Той, хто так робить, не поважає людей навколо себе, тож і його навряд чи будуть поважати. Якщо ти побачив знайомого на іншому боці вулиці, достатньо помахати йому рукою або кивнути.

Вітатися треба з усіма знайомими людьми. Якщо твій друг чи твої батьки вітаються з тим, кого ти не знаєш, ти також повинен привітатися.

Із дорослими людьми першими вітаються діти, але хлопчиків не можна протягувати руку дорослому, доки дорослий не зробить цього сам.

Хлопчики першими вітаються з дівчатками. Вітаючись з однолітками, можна казати «Привіт!», але, вітаючись із дорослими, «привіт» не кажуть. Треба казати «Доброго ранку!», «Добрий день!» («Добридень!») або «Добрий вечір!».

Розглянь малюнки. На кожному з них розмалюй того, хто мусить привітатися першим. Хто з персонажів на третьому малюнку повинен привітатися першим, а хто — першим подати руку?

ВІТАТИСЯ ТРЕБА З УСІМА ЗНАЙОМИМИ ЛЮДЬМИ

З ДОРΟΣЛИМИ ПЕРШИМИ ВІТАЮТЬСЯ ДІТИ

ХЛОПЧИКОВІ НЕ МОЖНА ПРОТЯГУВАТИ РУКУ ДОРΟΣЛОМУ, ДОКИ ДОРΟΣЛИЙ НЕ ЗРОБИТЬ ЦЬОГО САМ

ХЛОПЧИКИ ПЕРШИМИ ВІТАЮТЬСЯ З ДІВЧАТКАМИ

ВІТАЮЧИСЬ ІЗ ДОРΟΣЛИМИ, «ПРИВІТ» НЕ КАЖУТЬ

ЗНАЙОМСТВО

Чи багато в тебе друзів? А чи багато знайомих людей? Напевне, ще більше. І це дуже добре, адже знайомі люди краще ставляться один до одного, завжди раді допомогти, та й взагалі, чим більше друзів і знайомих — тим краще.

Отже, якщо тобі подобається мати багато знайомих, ти мусиш навчитися правильно знайомитися. Тим більше, що робити це зовсім неважко. Треба лише дотримуватися деяких правил, про які ми сьогодні й поговоримо.

Якщо ти хочеш із кимось познайомитися, треба спочатку привітатися й назвати своє ім'я, а потім уже запитати, як звать твого співрозмовника.

Наприклад: «Добрий день! Мене звать Микола, а як звать тебе (вас)?»

Коли ти заходиш до приміщення, де є незнайомі люди, треба привітатися з усіма, назвати своє ім'я і зачекати, доки господарі представлять тобі присутніх.

Якщо ти сидиш у гостях у знайомого й господар представляє тебе людям, які щойно прийшли, треба обов'язково встати.

Якщо ти йдеш, наприклад, зі своєю сестрою і зустрічаєш приятеля — ти повинен представити їх один одному. Спочатку представляють більш близьку людину. Наприклад: «Юро, познайомся: це моя сестра Олеся». А твій товариш має відповісти наприклад: «Дуже приємно, мене звать Юра!». Але якщо ти не збираєшся вести з приятелем розмову, знайомити їх не обов'язково.

Якщо ти побачив знайому тобі людину, а вона не може тебе пригадати, допоможи їй. Наприклад: «Привіт, Наталко, мене звать Мишко, ми з тобою зустрічалися на дні народження в Тараса».

Миколка вийшов на прогулянку разом зі своєю матусею. На вулиці вони зустріли Сергійка — товариша Миколки. Допоможи Миколці познайомити їх. Кого він мусить представити першим, чому?

ТИ МАЄШ НАВЧИТИСЯ ПРАВИЛЬНО ЗНАЙОМИТИСЯ

**СПОЧАТКУ ТРЕБА ПРИВІТАТИСЯ Й НАЗВАТИ СВОЄ ІМ'Я,
А ПОТІМ УЖЕ ЗАПИТАТИ, ЯК ЗВАТЬ ТВОГО СПІВРОЗМОВНИКА**

**ЯКЩО ДВОЄ ТВОЇХ ЗНАЙОМИХ НЕ ЗНАЮТЬ ОДИН ОДНОГО,
ТИ МАЄШ ЇХ ПОЗНАЙОМИТИ. СПОЧАТКУ ПРЕДСТАВ БІЛЬШ
БЛИЗЬКУ ТОБІ ЛЮДИНУ**

ЧИ ПРАВИЛЬНО ТИ ПРОЩАЄШСЯ?

Ти вже знаєш, що вітатися можна по-різному. Так само й прощатися можна за допомогою різних слів. Давай згадаємо ці слова докладніше.

«До побачення», — кажемо ми, якщо хочемо побачитися з кимось ще раз.

«На все добре», «Хай щастить» — так ми зичимо щастя та успіхів людині, з якою прощаємось.

«Бувайте здорові» — тут і пояснювати зайве: так ми бажаємо здоров'я іншим, а вони бажають здоров'я нам.

«Добраніч», «На добраніч» — ці слова ми кажемо один одному перед сном, і після таких побажань справді добре спиться і сни бувають гарними. «Бувай» — таке коротке слово можна використовувати, прощаючись зі своїми однолітками, але не з дорослими.

Першим прощається той, хто йде, а вже потім той, хто лишається.

Хлопчики можуть прощатися один з одним за руку, як і при вітанні, але не можна подавати руку дорослому, якщо він сам не подав руку першим. До речі, звичай вітатися й прощатися за руку прийшов до нас із прадавніх часів. Тоді люди протягували один одному відкриті долоні, щоб пересвідчитися, чи нема в них у руках каміння або ножа.

Розглянь малюнки. Розфарбуй той малюнок, на якому хлопчик прощається правильно.

ПРОЩАТИСЯ МОЖНА ЗА ДОПОМОГОЮ РІЗНИХ СЛІВ

ПЕРШИМ ПРОЩАЄТЬСЯ ТОЙ, ХТО ЙДЕ, А ВЖЕ ПОТІМ ТОЙ, ХТО ЛИШАЄТЬСЯ

«БУВАЙ» — ТАКЕ КОРОТКЕ СЛОВО МОЖНА ВИКОРИСТОВУВАТИ, ПРОЩАЮЧИСЬ ЗІ СВОЇМИ ОДНОЛІТКАМИ, АЛЕ НЕ З ДОРΟΣЛИМИ

ХЛОПЧИКИ МОЖУТЬ ПРОЩАТИСЯ ОДИН З ОДИМ ЗА РУКУ, ЯК І ПРИ ВІТАННІ, АЛЕ НЕ МОЖНА ПЕРШИМ ПОДАВАТИ РУКУ ДОРΟΣЛОМУ

ПРИЙМАЄМО ГОСТЕЙ

Чи дивився ти мультфільм про Вінні-Пуха? Якщо так, то ти маєш пам'ятати, як Вінні-Пух любляв ходити в гості. І не тільки вінодин. Усім нам — і дітям, і дорослим — дуже подобається ходити в гості. А чи замислювався ти, чому ходити в гості так приємно й цікаво?

Так відбувається тому, що господарі завжди дбають, щоб їхнім гостям було добре тебе смачно годують, розважають, одним словом — приділяють багато уваги. Це — обов'язок господаря.

Тож коли гості приходять у ваш дім, і хазяїн — ти, то мусиш допомогти дорослим виконувати обов'язки господарів так, щоб ваші гості лишилися задоволеними.

Допоможи батькам підготуватися до прийому гостей: прибрати в домі, сходити до магазину за продуктами, накрити стіл.

Коли накриваєш стіл, клади виделку ліворуч від тарілки зубчиками догори, під тарілку поклади серветку, а праворуч від тарілки — ніж (вістря до тарілки) та ложку чашечкою донизу.

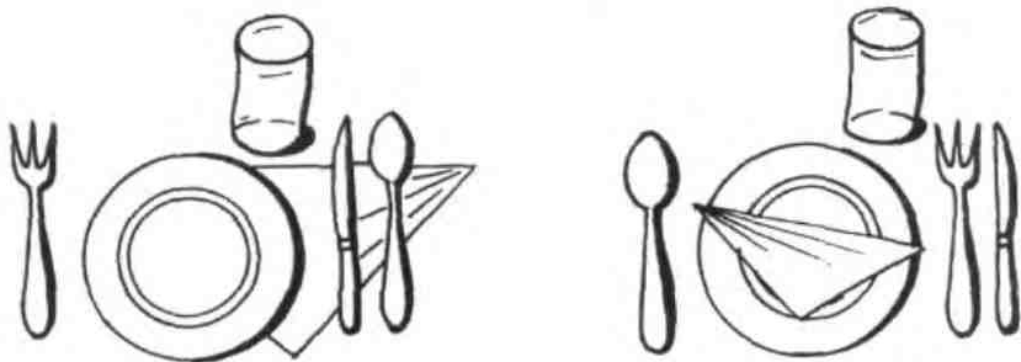
Зустрічай гостей у передпокої. Привітайся з ними та допоможи зняти одяг. Потім гостей треба провести до вітальні і в разі потреби познайомити з іншими гостями. До речі, ти не забув, як це робиться?

Будь уважним до гостей. Твій обов'язок — зробити так, щоб усі почували себе зручно, вільно та не нудьгували.

Коли гості збираються йти, проведи їх до дверей, допоможи одягнутися, чемно попрощайся та запроси приходити ще.

Уважно подивись на малюнки і скажи, на якому з них Миколка накрит стіл правильно, а на якому — не зовсім. Що саме зроблено неправильно?

**ГОСПОДАРІ ЗАВЖДИ ДБАЮТЬ, ЩОБ ЇХНІМ ГОСТЯМ БУЛО ДОБРЕ
ТИ МУСИШ ДОПОМАГАТИ ДОРΟΣЛИМ ВИКОНУВАТИ ОБОВ'ЯЗКИ ГОСПОДАРІВ**

**ЗУСТРІЧАЙ ГОСТЕЙ У ПЕРЕДПОКОЇ. ПРИВІТАЙСЯ З НИМИ ТА ДОПОМОЖИ
ЗНЯТИ ОДЯГ. ПОТІМ У РАЗІ ПОТРЕБИ ПОЗНАЙОМ ІХ З ІНШИМИ ГОСТЯМИ**

**КОЛИ ГОСТІ ЗБИРАЮТЬСЯ ЙТИ, ПРОВЕДИ ЇХ ДО ДВЕРЕЙ, ДОПОМОЖИ
ОДЯГНУТИСЯ, ЧЕМНО ПОПРОЩАЙСЯ ТА ЗАПРОСИ ПРИХОДИТИ ЩЕ**

ІДЕМО В ГОСТІ

На попередньому занятті ти дізнався, як нелегко виконувати обов'язки господаря. Тож коли ти сам підеш у гості, постарайся зробити так, щоб не завдавати господарям зайвого клопоту.

Перш за все витри ноги об доріжку перед дверима та почисти одяг, якщо на вулиці сніг або дощ. Краще ходити в гості зі своїм змінним взуттям.

Входячи, пропусти наперед жінок та дівчат. У передпокої треба швидко роздягнутися та пройти до кімнати, даючи можливість роздягнутися іншим.

У гостях ні в якому разі не можна сваритися, лаятися чи битися з іншими дітьми. Якщо тобі щось не подобається, не показуй цього, щоб не псувати настрій іншим.

Якщо тебе просять заспівати або прочитати віршика, не відмовляйся, допоможи господарям розважати гостей.

Зверни особливу увагу на свою поведінку за столом, щоб твоїм батькам не було соромно за тебе. Не набивай рота їжею, не плямкай, сиди прямо. Поївши, не забудь подякувати.

Ідучи з гостей, не забудь чемно попрощатися з господарями і подякувати їм за добрий прийом.

Якщо тебе запросили на певний час, не запізнюйся більш ніж на п'ятнадцять хвилин. І не ходи в гості без попередження, адже господарі можуть не чекати на тебе, поряючись по дому.

Уважно подивись на малюнки і скажи, що діти роблять неправильно.

ПОСТАРАЙСЯ ЗРОБИТИ ТАК, ЩОБ НЕ ЗАВДАВАТИ ГОСПОДАРЯМ ЗАЙВОГО КЛОПОТУ

У ГОСТЯХ НІ В ЯКОМУ РАЗІ НЕ МОЖНА СВАРИТИСЯ З ІНШИМИ ДІТЬМИ

ЗВЕРНИ ОСОБЛИВУ УВАГУ НА СВОЮ ПОВЕДІНКУ ЗА СТОЛОМ

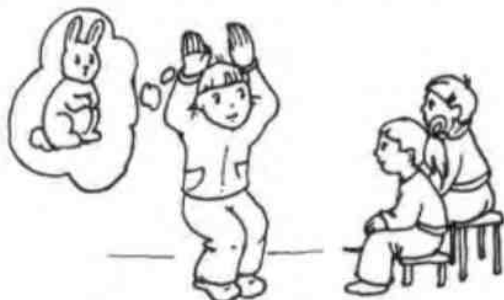
ІДУЧИ З ГОСТЕЙ, НЕ ЗАБУДЬ ЧЕМНО ПОПРОЩАТИСЯ З ГОСПОДАРЯМИ І ПОДЯКУВАТИ ЇМ ЗА ДОБРИЙ ПРИЙОМ

НЕ ЗАПІЗНЮЙСЯ БІЛЬШ НІЖ НА П'ЯТНАДЦЯТЬ ХВИЛИН І НЕ ХОДИ В ГОСТІ БЕЗ ПОПЕРЕДЖЕННЯ

ІГРИ ТА КОНКУРСИ ДЛЯ ГОСТЕЙ

Можливо, попередні заняття були не дуже цікавими, адже етика — це теж наука й вивчати її треба серйозно. Але на цьому занятті тобі не доведеться нудьгувати, бо сьогодні ми розкажемо тобі про цікаві ігри та конкурси, які ти можеш проводити зі своїми гостями.

ІГРИ

ПОКАЗУХА. Гравці розбиваються на дві команди. Команди по черзі загадують слово, пошепки називають його гравцю іншої команди і пропонують йому показати це слово своїй команді за допомогою лише жестів та міміки. Говорити заборонено. Виграє команда, яка відгадає більше слів.

МАЛЮВАЛКА. Гравці сідають за стіл, кожен бере аркуш паперу й олівець. Потім кожний гравець складає свій аркуш паперу втриє по висоті й малює на верхній третині голову людини, звіра, птаха тощо, складаючи аркуш так, щоб на другу третину виходив тільки кінчик шиї. Далі аркуші передаються по колу, і кожний учасник, не знаючи, що намальовав попередник, домальовує до голови тулуб на середній третині аркуша і згинає його так, щоб на нижню третину виходила тільки нижня частина тулуба. Потім аркуші знов передаються по колу, і гравці домальовують до тулуба ноги. У цій грі виграють усі, сміючись із намальованих «чудиків».

ВВІЧЛИВІСТЬ. Діти обирають ведучого і розташовуються біля нього напівколом. Ведучий подає дітям різні команди: «підніміть праву руку», «заплющіть ліве око», «присядьте», «підстрибніть» тощо, поступово прискорюючи темп. Гравці виконують тільки ті команди, до яких ведучий додає «будь ласка». Виграє той, хто менше помиляється.

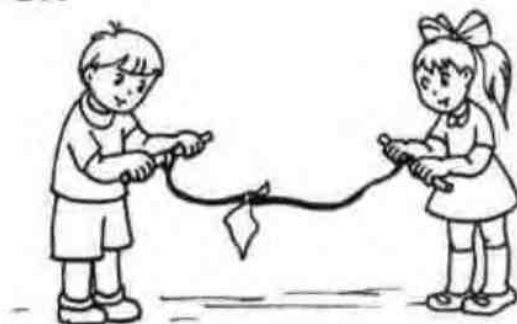
ЇСТИВНЕ-НЕЇСТИВНЕ. Ця гра нагадує попередню, але для неї потрібен м'яч. Ведучий по черзі кидає м'яч гравцям, називаючи різні предмети. Гравці ловлять м'яч, якщо ведучий назвав істивний предмет, і відбивають м'яч, якщо ведучий назвав неістивний предмет. Виграє той, хто менше помиляється.

САПЕР (ЗНАЙДИ М'ЯЧ). У цю гру добре грати, коли гостей багато. Кожному гравцю дається м'ячик, на якому той пише своє ім'я. Потім усі, окрім ведучого, виходять із кімнати і, заходячи по черзі, ховають свої м'ячі. Після цього всі гравці заходять до кімнати й починаються пошуки м'ячів. Свій м'яч шукати не можна. Виграє той, хто знайде більше м'ячів.

МІСТО НАШОЇ МРІЇ. Для цієї гри вам знадобиться великий аркуш білого паперу, кольорові олівці та фломастери, ножиці, клей, кольоровий та білий папір. Кожний гравець робить будинок своєї мрії, малюючи його чи вирізаючи з кольорового паперу. Потім за допомогою дорослого ці будинки наклеюють на великий аркуш паперу так, щоб вийшли вулиці, лишаючи вільний простір для парку, стадіону тощо. Далі гості малюють дерева та квіти, які теж наклеюють на великий аркуш. Потім малюють і наклеюють людей, птахів, свійських тварин, заселяючи ними вулиці та парк. Усім будівникам видається премія, а зроблене у такий спосіб місто прикрасить будь-яке приміщення.

КОНКУРСИ

НАМОТАЙКО. Гравці розбиваються на пари. Потім кожній парі по черзі видається мотузка з паличками на кінцях. Посередині мотузки прив'язаний кольоровий клаптик матерії. За командою гравці починають намотувати мотузку кожен на свою паличку. Перемагає той, у кого на паличці опиниться клаптик.

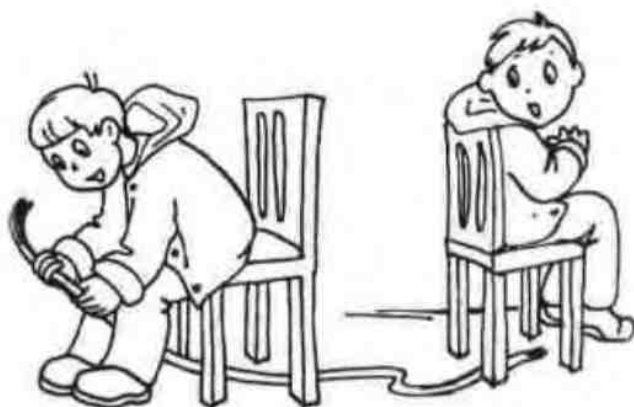

ПОПЕЛЮШКА. Ведучий змішує на столі докупи горох із квасолею. А потім гравці по черзі намагаються якнайшвидше розібрати їх на дві окремі купки. Виграє той, хто впорається з цим завданням найшвидше.

ТЯГНИШТОВХАЙ. Гравці розбиваються на пари. Потім по черзі пари стають руч-об-руч, а ведучий зв'язує їм руки, які торкаються, рушником. Вільними руками пари повинні загорнути іграшку в ганчірку, одягнути ляльку тощо. Виграє та пара, яка впорається швидше та ретельніше.

МУМІЯ. Гравці також розбиваються на пари. За командою ведучого один гравець повинен зробити з іншого мумію, обмотавши його туалетним папером. Перемагає та пара, яка впорається швидше й охайніше.

ПОЖЕЖНИКИ. Це також парна гра. Два стільці ставлять на відстані приблизно один метр спинками один до одного. На спинки стільців вішають вивернуті куртки, під стільцями кладуть мотузку завдовжки приблизно два метри так, щоб кінці виглядали з-під стільців. Два гравці сідають кожний на свій стілець і за командою ведучого повинні вивернути куртки, одягти їх, оббігти навколо стільця суперника, сісти на свій стілець і смикнути за мотузку. Перемагає спритніший.

НА БОЛОТІ. Гравці розбиваються на дві команди і шикуються в одному боці кімнати. Ведучий роздає кожному з учасників по два аркуші паперу. Всі учасники кожної команди повинні по черзі перейти через уявлене болото на інший бік кімнати. Для цього треба покласти на підлогу аркуш паперу, стати на нього двома ногами, а інший аркуш покласти перед собою. Потім треба перейти на другий аркуш, не наступаючи на підлогу, обернутися, взяти перший аркуш, покласти його перед собою і так далі. Коли перший гравець будь-якої команди дістанеться до протилежного боку кімнати, може стартувати другий учасник цієї команди. Перемагає та команда, всі учасники якої першими перейдуть через «болото».

ДАРУЄМО ТА ПРИЙМАЄМО ПОДАРУНКИ

Які дні подобаються тобі найбільше? Напевне, святкові. А які свята ти любиш понад усе? Напевне, Новий рік та день народження. І це зрозуміло, адже в ці дні люди дарують один одному подарунки. Дарувати й отримувати подарунки дуже приємно. А щоб зробити цей процес ще приємнішим, треба вивчити деякі правила.

ЯК ДАРУВАТИ ПОДАРУНКИ

Неправильно придумувати подарунок в останню мить, тож подбай про нього завчасно.

Твій подарунок має сподобатися тому, для кого ти його приготував, тому можна заздалегідь розпитати в родичів, що саме хоче отримати той, до кого ти йдеш.

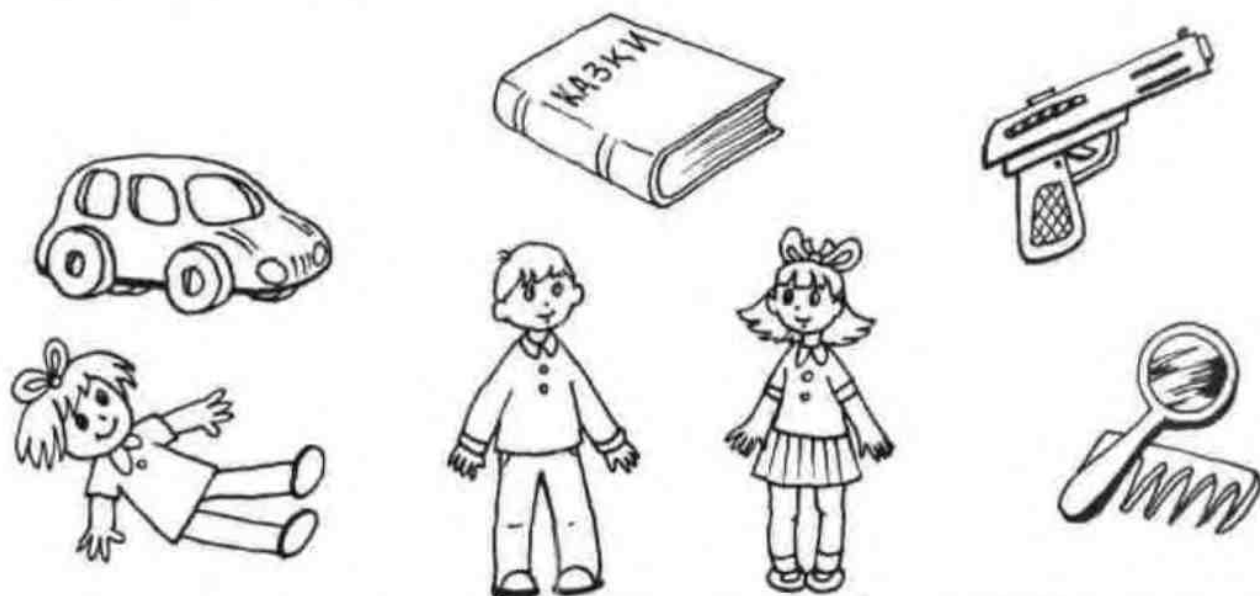
Дівчаткам та жінкам завжди приємно отримати в подарунок квіти, тож який би подарунок ти їм не приготував, візьми з собою букет квітів.

Не можна дарувати кошеня, цуценя, хом'ячка друзям, не спитавши заздалегідь дозволу їхніх батьків.

Для близьких найприємніше отримати подарунок, виготовлений тобою власноруч.

Уважно поглянь на малюнок і знайди подарунки для Миколки та Наталки. З'єднай стрілочками героїв і відповідні подарунки. Який подарунок підходить і для хлопчика, і для дівчинки?

ПОДБАЙ ПРО ПОДАРУНОК ЗАЗДАЛЕГІДЬ

ДІВЧАТКАМ ТА ЖІНКАМ ЗАВЕДЕНО ДАРУВАТИ КВІТИ

НЕ МОЖНА ДАРУВАТИ ТВАРИН, НЕ СПИТАВШИ ЗАВЧАСНО ДОЗВОЛУ В ДОРΟΣЛИХ

ПОДАРУНОК ДЛЯ БЛИЗЬКИХ КРАЩЕ ВИГОТОВИТИ ВЛАСНОРУЧ

ЯК ПРИЙМАТИ ПОДАРУНКИ

Тобі приємно, коли хтось радіє твоєму подарунку? Звичайно, приємно. Так само приємно буде людині, якщо ти зрадієш її подарунку.

Тож перше правило: зроби так, щоб люди бачили, що ти радієш їх подарунку.

Чемно подякуй, розгорни обгортку й уважно роздивись подарунок. Потім поклади його на видне місце.

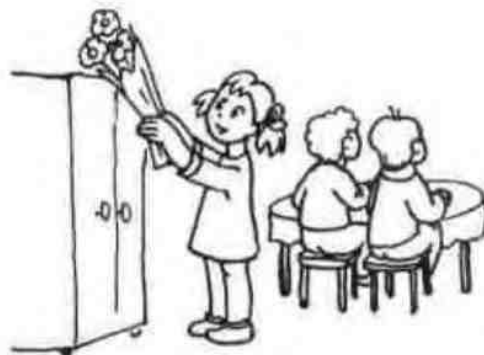
Навіть якщо подарунок тобі не сподобався, чи тобі вже подарували подібний, не показуй свого розчарування, не ображай людей, які хотіли зробити тобі приємне.

Якщо тобі подарували солодощі — постав їх на стіл.

Якщо тобі подарували квіти, треба відразу поставити їх у вазу, щоб вони не зав'яли.

Уважно розглянь малюнки і розфарбуй ті, на яких діти поводяться правильно.

ЗРОБИ ТАК, АБИ ЛЮДИ БАЧИЛИ, ЩО ТИ РАДІЄШ ЇХНЬОМУ ПОДАРУНКУ

**НАВІТЬ ЯКЩО ПОДАРУНОК ТОБІ НЕ СПОДОБАВСЯ,
НЕ ПОКАЗУЙ СВОГО РОЗЧАРУВАННЯ**

ЯКЩО ТОБІ ПОДАРУВАЛИ СОЛОДОЩІ — ПОСТАВ ЇХ НА СТІЛ

ЯКЩО ТОБІ ПОДАРУВАЛИ КВІТИ, ТРЕБА ВІДРАЗУ ПОСТАВИТИ ЇХ У ВАЗУ

ПРАВИЛА ПОВЕДІНКИ ЗА СТОЛОМ

Ти вже знаєш багато правил поведінки, за якими можна відрізнити виховану людину від невихованої. Але найкраще видно, чи вихована людина, коли вона їсть. Від того, чи вмієш ти поводитися за столом, залежатиме ставлення до тебе оточуючих. Аже всім неприємно їсти поряд із людиною, яка плямкає, бруднить стіл, крутиться на всі боки тощо. Тож давай вивчимо основні правила поведінки за столом.

Де сідати кому з гостей, вирішує господар. Якщо поруч із хлопчиком садять дівчинку хлопчик має допомогти їй сісти, відсунувши та присунувши стілець.

Сидіти за столом треба прямо, не крутячись на всі боки. Не клади на стіл лікті. Якщо тобі дадуть серветку з тканини, поклади її на коліна — для витирання рота призначена паперова серветка.

Їсти треба тихо, не плямкаючи й не набиваючи рота. Ні в якому разі не розмовляй під час їжі. Не накладай повну тарілку їжі, зі спільного блюда бери ближчий шматочок.

Виделкою, тримаючи її у правій руці, їдять котлети, тюфтельки, овочі, картоплю, каші, макарони, яєшню тощо.

Виделкою з ножем їдять м'ясо, відрізаючи по маленькому шматочку. При цьому ніж тримають правицею, а виделку — лівою рукою*.

Ложкою, тримаючи її у правій руці, їдять борщ чи суп, при цьому тарілку нахиляють від себе або краще не нахиляють зовсім, щоб не заляпати скатертину.

Маленькою ложкою їдять торти, тістечка, солодощі та ягоди без кісточок.

Руками їдять хліб, фрукти, рибу та птицю.

Коли п'ють чай або каву, обов'язково виймають ложечку і кладуть її на блюдце.

Уважно поглянь на малюнок і скажи, хто з дітей не зовсім дотримується правил поведінки за столом.

ДЕ СІДАТИ КОМУ З ГОСТЕЙ, ВИРІШУЄ ГОСПОДАР

СІДИТИ ЗА СТОЛОМ ТРЕБА ПРЯМО, НЕ КРУТЯЧИСЬ НА ВСІ БОКИ

ЇСТИ ТРЕБА ТИХО, НЕ ПЛЯМКАЮЧИ Й НЕ НАБИВАЮЧИ РОТА

* Якщо під час їжі треба зробити перерву, виделку й ніж кладуть на тарілку навхрест: ніж вістрям уліво, виделку — вістрям управо, зубцями донизу.

Коли їсти закінчують, виделку й ніж кладуть паралельно, ручками управо, виделку зубцями догори.

ПРАВИЛА ПОВЕДІНКИ НА ВУЛИЦІ

Дуже багато часу ми проводимо на вулиці. А чи знаєш ти, що є спеціальні правила поведінки на вулиці? Адже якщо вдома ти хазяїн, то на вулиці це не так, отже, і поводитися на вулиці треба дещо інакше.

По-перше, треба дотримуватися ПРАВИЛ БЕЗПЕКИ РУХУ, про які ми докладно поговоримо на наступній сторінці. А поки що запам'ятай: дорога — це місце для машин, а пішоходи ходять тротуарами, переходячи дорогу лише в спеціальних місцях — на перехрестях та пішохідних переходах.

Коли йдеш тротуаром, треба триматися правої сторони.

Якщо ти вирішив поговорити зі знайомими, відійдїть убїк, щоб не заважати іншим перехожим.

Якщо ти випадково штовхнув когось або наступив комусь на ногу, обов'язково треба вибачитись.

Не можна сміятися та глузувати з інших людей, які б вони не були.

Якщо ти обганяєш знайомого, ти повинен привітатися перший.

Не можна голосно співати або розмовляти з кимось через вулицю.

Позіхаючи, прикривай рота рукою (до речі, це правило діє не тільки на вулиці).

І ще, ввічлива людина завжди допоможе іншим у разі потреби.

Склади розповідь за малюнками. Що сталося? Хто з двох старших дітей повів себе правильно, а хто — ні, чому?

НА ВУЛИЦІ НЕОБХІДНО ДОТРИМУВАТИСЯ ПРАВИЛ БЕЗПЕКИ РУХУ

КОЛИ ЙДЕШ ТРОТУАРОМ, ТРЕБА ТРИМАТИСЯ ПРАВОЇ СТОРОНИ

ЯКЩО ТИ ВИРІШИВ ПОГОВОРТИ ЗІ ЗНАЙОМИМИ, ВІДІЙДІТЬ УБІК

ЯКЩО ТИ ВИПАДКОВО ШТОВХНУВ КОГОСЬ, ОБОВ'ЯЗКОВО ВИБАЧСЯ

ЯКЩО ТИ ОБГАНЯЄШ ЗНАЙОМОГО, ТИ ПОВИНЕН ПРИВІТАТИСЯ ПЕРШИЙ

НЕ МОЖНА ГОЛОСНО СПІВАТИ АБО РОЗМОВЛЯТИ З КИМОСЬ ЧЕРЕЗ ВУЛИЦЮ

НІКОЛИ НЕ МОЖНА ГЛУЗУВАТИ З ІНШИХ ЛЮДЕЙ, ЯКІ Б ВОНИ НЕ БУЛИ

ПРАВИЛА БЕЗПЕКИ ВУЛИЧНОГО РУХУ

Сьогодні тема нашого заняття дуже важлива. Це не означає, що теми попередніх занять не були важливими. Але недотримання правил, про які ми будемо говорити сьогодні, може бути небезпечним для твого здоров'я і навіть для життя. Отже, будь особливо уважним, адже мова йде про правила безпеки вуличного руху.

МІСЦЯ, ДЕ МОЖНА ПЕРЕХОДИТИ ДОРОГУ

Як ти вже засвоїв на попередньому занятті, пішоходи мусять ходити лише тротуарами, переходячи дорогу тільки в спеціально призначених місцях, а саме:

- на перехрестях
 - на пішохідних переходах, де є пішохідні доріжки
 - по підземних переходах
- СВІТЛОФОРИ**

Якщо є світлофор, то перш ніж переходити дорогу, треба подивитися на нього. На червоний або жовтий сигнал переходити не можна в жодному разі. Сигналом для пішоходів про те, що можна переходити вулицю, є зелене світло.

РЕГУЛЮВАЛЬНИКИ

Якщо на перехресті стоїть регулювальник, запам'ятай: переходити дорогу можна тільки тоді, коли регулювальник стоїть до тебе боком; не можна переходити дорогу, якщо регулювальник стоїть до тебе лицем або спиною.

Якщо ж немає ні світлофора, ні регулювальника, переходити вулицю треба так:

1. Зупинившись на тротуарі, подивись ліворуч. Якщо машин, які їдуть звідти у твоєму напрямку, немає — йди до середини дороги (зазвичай там є біла смуга) і зупинись там.
2. Зупинившись на середині дороги, подивись праворуч та, якщо машин з того боку немає, йди далі.

ЯК ОБХОДИТИ ГРОМАДСЬКИЙ ТРАНСПОРТ НА ЗУПИНКАХ

Автобуси й тролейбуси, які стоять на зупинках, треба обходити тільки ззаду (так ти побачиш, чи не йде за ними інша машина). А ось трамвай на зупинці можна обходити тільки спереду для того, щоб завчасно побачити вагон, який рухається назустріч.

А ще краще почекати, доки вони від'їдуть, а тоді вже переходити дорогу.

І, нарешті, найголовніше правило:

У ТВОЄМУ ВІЦІ ПЕРЕХОДИТИ ДОРОГУ ТРЕБА У СУПРОВІДІ ДОРОСЛОГО

Якщо ти опинився на вулиці сам, а тобі конче необхідно перейти дорогу, треба звернутися до дорослих людей із проханням допомогти тобі.

ПРАВИЛА ПОВЕДІНКИ У ГРОМАДСЬКОМУ ТРАНСПОРТІ

 На попередньому занятті ми з тобою говорили про правила поведінки на вулиці: як поводитися з іншими пішоходами, як і де переходити дорогу. А сьогодні ми поговоримо про правила поведінки у громадському транспорті: в автобусі, тролейбусі, трамваї, метро, поїзді, пароплаві, літаку тощо.

Перше правило найлегше: заходити до транспорту можна тільки після того, як із нього вийдуть усі бажаючі.

Коли ти вже зайшов у трамвай, тролейбус, автобус — не стій у дверях, проходи далі по салону, якщо тобі не треба виходити на наступній зупинці.

До виходу готуватися треба завчасно. За одну зупинку до потрібної тобі спитай у пасажирів, що стоять попереду, чи виходитимуть вони. Якщо ні — поміняйся з ними місцями, попросивши пропустити тебе вперед.

Поступайся місцем літнім та хворим людям, вагітним жінкам, маленьким діточкам, яким важко стояти.

Якщо побачив знайомого — не кричи йому на весь салон, достатньо просто кивнути або помахати рукою.

Входячи в купе поїзда або каюту корабля, треба привітатися зі своїми сусідами. Треба вітатися і з водієм таксі.

У поїзді чи на пароплаві треба перевдягнутися в домашній одяг, адже на якийсь час тут буде твоє житло. Ні в якому разі не викидай сміття у вікна!

Перед тим, як виходити з поїзда чи корабля, переконайся, що маєш охайний вигляд.

Якщо ти їхав разом із мамою або зі знайомою дівчинкою, виходь першим і допоможи вийти їм, подавши руку.

 Розглянь малюнки. На яких малюнках діти поводяться неправильно? Розфарбуй малюнок, на якому дотримано правил поведінки у транспорті.

ЗАХОДИТИ ДО ТРАНСПОРТУ МОЖНА ТІЛЬКИ ПІСЛЯ ТОГО, ЯК ІЗ НЬОГО ВИЙДУТЬ УСІ БАЖАЮЧІ

КОЛИ ТИ ЗАЙШОВ У ТРАМВАЙ, ТРОЛЕЙБУС, АВТОБУС — НЕ СТІЙ У ДВЕРЯХ

ПОСТУПАЙСЯ МІСЦЕМ ЛЮДЯМ, ЯКИМ ВАЖКО СТОЯТИ

У КУПЕ ПОЇЗДА АБО КАЮТІ КОРАБЛЯ ТРЕБА ПРИВІТАТИСЯ З СУСІДАМИ ТА ПЕРЕОДЯГНУТИСЯ

НІ В ЯКОМУ РАЗІ НЕ ВИКИДАЙ СМІТТЯ У ВІКНА

ЯКЩО ТИ ЇХАВ РАЗОМ ІЗ МАМОЮ АБО ЗІ ЗНАЙОМОЮ ДІВЧИНКОЮ, ВИХОДЬ ПЕРШИМ І ДОПОМОЖИ ВИЙТИ ЇМ, ПОДАВШИ РУКУ

ТИ ПРИЙШОВ ДО ТЕАТРУ, КІНОТЕАТРУ, НА КОНЦЕРТ

Давай трохи пофантазуємо. Наприклад, ти опинився на безлюдному острові. Там ти можеш робити що завгодно, бо ти ж нікому не заважатимеш! Можна спати та їсти коли і як завгодно, кричати, бігати й пустувати хоч цілий день!

Не треба митися й робити зачіску, адже ніхто тебе не побачить. Але чи довго ти зміг би прожити сам: без друзів, без батьків, без людей взагалі? Гадаємо, що не дуже довго. Людина має жити поряд з іншими людьми — це закон природи. І чим більше людей збирається разом, тим більше правил треба дотримуватись, щоб всім було зручно.

А де збирається разом найбільше людей? Мабуть, у кінотеатрах чи на концертах. От і давай поговоримо про правила, яких треба дотримуватися в таких місцях.

Перше правило при відвідуванні таких місць — не заважати іншим.

Не запізнюйся, приходь завчасно — за 10–15 хвилин до початку, щоб встигнути роздягнутися, здати одяг у гардероб і зайняти своє місце.

Якщо тобі треба пройти на своє місце, тихенько вибачся перед іншими глядачами. Проходити треба лицем до глядачів. Але якщо на сцені є актори, проходь лицем до них.

Під час фільму або вистави не розмовляй, не крутись на всі боки. Не займай обидва підлокітники, один із них залиш сусідові.

Їсти під час вистави непристойно, адже хруст або плямкання заважатиме іншим. Але в сучасних кінотеатрах із потужним звуком можна взяти з собою чіпси чи лимонад.

У таких місцях усі, навіть дівчатка та жінки, мають зняти головні убори, щоб не заважати іншим дивитися на екран чи сцену.

Небажано виходити з залу до закінчення дії. Якщо вистава тобі сподобалася, треба подякувати акторам — поаплодувати їм.

Уважно поглянь на малюнки і склади оповідання про те, як Тарасик з батьками ходили до театру.

НЕ ЗАПІЗНЮЙСЯ, ПРИХОДЬ ЗАВЧАСНО — ЗА 10–15 ХВИЛИН ДО ПОЧАТКУ ПІД ЧАС ФІЛЬМУ АБО ВИСТАВИ НЕ РОЗМОВЛЯЙ, НЕ КРУТИСЬ НА ВСІ БОКИ
ЇСТИ ПІД ЧАС ВИСТАВИ НЕПРИСТОЙНО, БО ТИ ЗАВАЖАТИМЕШ ІНШИМ. АЛЕ В КІНО МОЖНА ВЗЯТИ З СОБОЮ ЧІПСИ ЧИ ЛИМОНАД

ВСІ, НАВІТЬ ДІВЧАТКА ТА ЖІНКИ, МАЮТЬ ЗНЯТИ ГОЛОВНІ УБОРИ

НЕБАЖАНО ВИХОДИТИ З ЗАЛУ ДО ЗАКІНЧЕННЯ ДІЇ. ЯКЩО ВИСТАВА ТОБІ СПОДОБАЛАСЯ, ТРЕБА ПОАПЛОДУВАТИ АКТОРАМ

ТИ ВІДВІДУЄШ МУЗЕЙ, ВИСТАВКУ, БІБЛІОТЕКУ

Чи був ти колись у музеї? Музей — це таке місце, де зібрано дуже багато всіляких цікавих речей. Є музеї, які розкажуть тобі про природу, інші — про історію твого краю, про життя видатних людей тощо. Звісно, туди, де багато цікавих речей, приходять багато людей і, якщо вони не будуть дотримуватися правил поведінки, то страшенно заважатимуть один одному. Те ж саме можна сказати і про бібліотеки, куди приходять чимало людей, щоб узяти додому почитати цікаві книжки. Отже, давай вивчимо правила поведінки в таких місцях.

У музеї або на виставці не підходь надто близько до вітрин чи картин, щоб не заважати дивитися іншим.

Не торкайся експонатів руками. Уважно слухай, що розповідає екскурсовод.

Не розмовляй голосно, не бігай по залах.

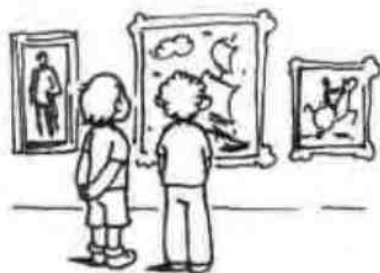
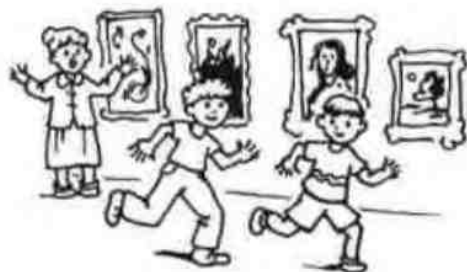
Якщо ти взяв книгу в бібліотеці — будь з нею особливо обережним: зроби для неї обкладинку, завжди мий руки перед тим, як сісти читати.

Перегортаючи сторінку, не можна слинити пальці. Не перегинай книгу, не загинай кути сторінок.

Не можна читати лежачи або під час їжі.

Уважно розглянь малюнки і розфарбуй ті, на яких діти поводяться правильно.

**НЕ ПІДХОДЬ НАДТО БЛИЗЬКО ДО ВІТРИН ЧИ КАРТИН,
ЩОБ НЕ ЗАВАЖАТИ ДИВИТИСЯ ІНШИМ**

НЕ ТОРКАЙСЯ ЕКСПОНАТІВ РУКАМИ

НЕ РОЗМОВЛЯЙ ГОЛОСНО, НЕ БІГАЙ ПО ЗАЛАХ

**ЯКЩО ТИ ВЗЯВ КНИГУ В БІБЛІОТЕЦІ — БУДЬ ІЗ НЕЮ ОСОБЛИВО ОБЕРЕЖНИМ:
ЗРОБИ ДЛЯ НЕЇ ОБКЛАДИНКУ, ЗАВЖДИ МИЙ РУКИ ПЕРЕД ЧИТАННЯМ**

НЕ МОЖНА ЧИТАТИ ЛЕЖАЧИ АБО ПІД ЧАС ЇЖІ

ТИ ПРИЙШОВ У МАГАЗИН

Ти вже доволі доросла людина, тож можеш допомогти своїй мамі, сховавши за покупками до магазину. Ми впевнені, що для тебе це не буде складно, але деякі правила поведінки в магазині все ж таки необхідно знати.

Перш ніж зайти до магазину, треба пропустити людей, які звідти виходять. Заходячи, притримуй за собою двері.

Входячи з вулиці у приміщення магазину, не треба знімати головний убір, хіба що тобі жарко.

Якщо до потрібного тобі відділу черга, треба підійти до кінця черги й сказати: «Вибачте, хто останній? — Я за вами».

Завчасно приготуй вдома список покупок, щоб не гаяти часу.

Привітайся з продавцем. Отримавши покупку й здачу, подякуй.

Здачу перелічуй, не відходячи від каси.

Не можна заходити до магазину з собакою.

Уважно поглянь на малюнки і скажи, де діти поводяться правильно.

ПЕРШ, НІЖ ЗАЙТИ ДО МАГАЗИНУ, ТРЕБА ПРОПУСТИТИ ЛЮДЕЙ, ЯКІ ВИХОДЯТ ЗАХОДЯЧИ, ПРИТРИМУЙ ЗА СОБОЮ ДВЕРІ

ЗАХОДЯЧИ З ВУЛИЦІ У ПРИМІЩЕННЯ МАГАЗИНУ, НЕ ТРЕБА ЗНИМАТИ ГОЛОВНИЙ УБІР, ХІБА ЩО ТОБІ ЖАРКО

НЕ МОЖНА РОБИТИ ПОКУПКИ ПОЗА ЧЕРГОЮ

ПРИВІТАЙСЯ З ПРОДАВЦЕМ. ОТРИМАВШИ ПОКУПКУ Й ЗДАЧУ, ПОДЯКУЙ. ЗДАЧУ ПЕРЕЛІЧУЙ, НЕ ВІДХОДЯЧИ ВІД КАСИ

НЕ МОЖНА ЗАХОДИТИ ДО МАГАЗИНУ З СОБАКОЮ

ПРАВИЛА ПОВЕДІНКИ НА ПРИРОДІ

Як цікаво та весело літи разом із батьками та іншими дітьми в туристичний похід чи навіть просто на пікнік. Ліс, річка, свіже повітря... Можна купатися, загорати, бігати досхочу! Але треба ще й розбити табір: поставити палатки, розкласти багаття, приготувати їжу та вимити посуд. Тож дорослим знадобиться твоя допомога. Крім цього, існують окремі, спеціальні правила поведінки на природі, про які ми сьогодні й поговоримо.

Не відходь надто далеко від табору, щоб дорослі не хвилювалися за тебе. Будь слухняним, виконуй накази дорослих, допомагай їм у міру своїх сил. Купайся тільки під наглядом дорослих чи більш старших дітей.

Не зривай невідомі тобі рослини чи гриби — вони можуть бути отруйними.

А ще вихована людина завжди виконує **ПРАВИЛА ДРУЗІВ ЛІСУ**, ось вони:

Ліс — наше багатство. Потрапивши до нього, слід дотримуватися правил поведінки в лісі й вимагати цього від інших. Запам'ятай ці правила.

1. Не залишай після себе розпаленого вогнища.
2. Не завдавай шкоди нікому з мешканців лісу: ні звірям, ні птахам, ні комахам.
3. Не залишай після себе сміття.
4. Не рви рослин без потреби.
5. Не ламай гілля дерев. Для вогнища використовуй лише сухі гілки.

Відзнач знаком «+» правильні вчинки людей, а знаком «-» неправильні.

НЕ ВІДХОДЬ ДАЛЕКО ВІД ТАБОРУ

БУДЬ СЛУХНЯНИМ, ВИКОНУЙ НАКАЗИ ДОРΟΣЛИХ, ДОПОМАГАЙ ЇМ

КУПАЙСЯ ТІЛЬКИ ПІД НАГЛЯДОМ ДОРΟΣЛИХ

НЕ ЗРИВАЙ НЕВІДОМІ РОСЛИНИ — ВОНИ МОЖУТЬ БУТИ ОТРУЙНИМИ

ВИКОНУЙ ПРАВИЛА ДРУЗІВ ЛІСУ

ПОВЕДІНКА В ШКОЛІ ТА ДИТСАДКУ

Дитячий садок чи школа — це твій другий дім. Ти проводиш там багато часу, спілкуєшся з однолітками, вихователями та вчителями. Давай поговоримо про правила, яких необхідно дотримуватися в дитячих закладах.

Дорогою до школи чи дитсадка не махай сумкою чи портфелем.

Не треба брати із собою зайві речі, наприклад іграшки.

Входячи до приміщення, знімай головний убір.

При вході витри ноги об доріжку. Якщо на вулиці дощ, сніг або багнюка — бери із собою змінне взуття.

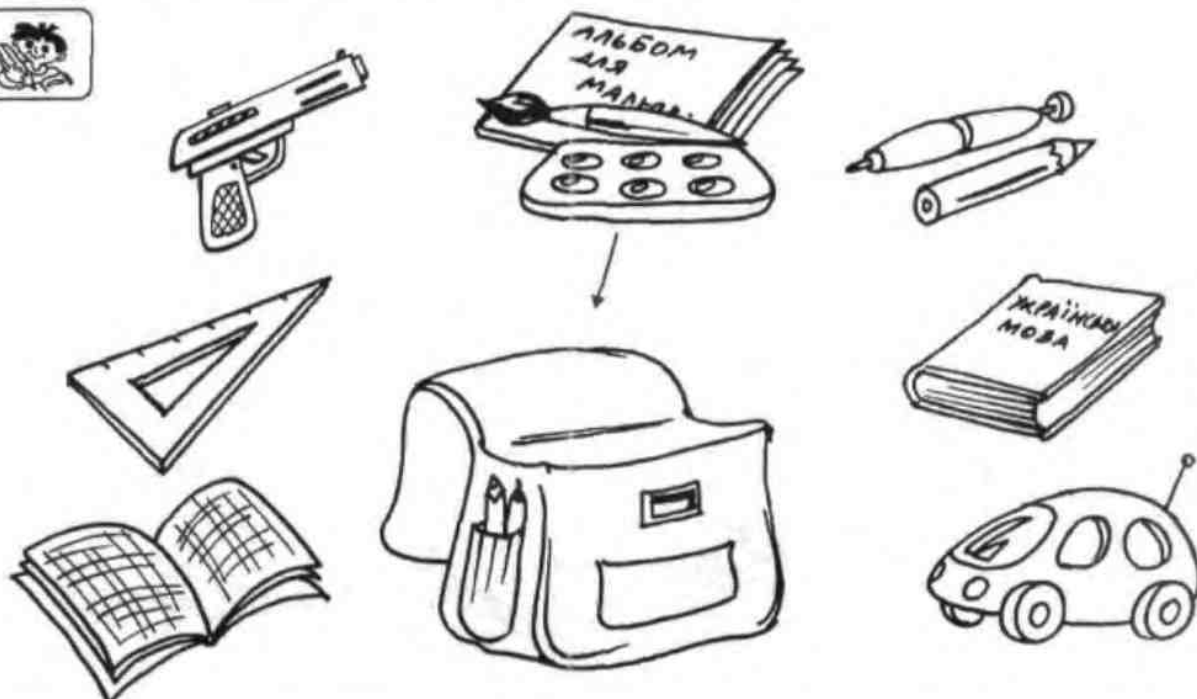
Ідучи коридором, тримайся правої сторони. Вітайся з усіма дорослими, які працюють у вашому дитсадку чи школі.

У буфеті чи їдальні не намагайся купити щось поза чергою. Подякуй продавцеві за покупку.

Завжди мий руки перед тим, як їсти.

Допоможи Тарасикові зібратися до школи. Покажи стрілочкою за зразком, які речі треба покласти до портфеля.

НЕ ТРЕБА БРАТИ ІЗ СОБОЮ ЗАЙВІ РЕЧІ, НАПРИКЛАД ІГРАШКИ

ВХОДЯЧИ ДО ПРИМІЩЕННЯ, ЗНИМАЙ ГОЛОВНИЙ УБІР

ПРИ ВХОДІ ВИТРИ НОГИ ОБ ДОРІЖКУ. ЯКЩО НА ВУЛИЦІ ДОЩ, СНІГ АБО БАГНЮКА — БЕРИ ІЗ СОБОЮ ЗМІННЕ ВЗУТТЯ

ІДУЧИ КОРИДОРОМ, ТРИМАЙСЯ ПРАВОЇ СТОРОНИ. ВІТАЙСЯ З УСІМА ДОРΟΣЛИМИ, ЯКІ ПРАЦЮЮТЬ У ВАШОМУ ДИТСАДКУ ЧИ ШКОЛІ

ЗАВЖДИ МИЙ РУКИ ПЕРЕД ТИМ, ЯК ЇСТИ

ПРАВИЛА ПОВЕДІНКИ В ГРУПІ ЧИ КЛАСІ

На цьому занятті ми продовжимо тему, вивчати яку почали на попередньому. А саме, поговоримо про правила поведінки в групі та класі.

Входячи в клас чи групу, спочатку привітайся з дорослими, а вже потім із дітьми. Вітати виховательку або вчителя треба стоячи.

Не запізнюйся, виходь із дому завчасно. Якщо ж ти таки спізнився, треба тихенько постукати у двері і спитати дозволу увійти: «Вибачте, будь ласка, можна мені увійти?».

Якщо під час заняття входить учитель чи дорослий, усі діти мають встати й привітатися.

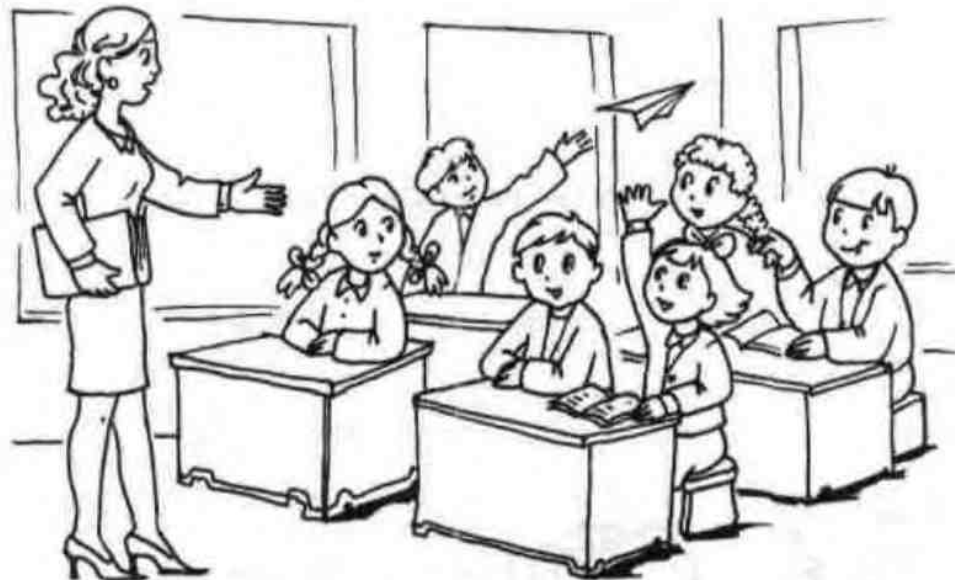
Під час занять сидіти треба тихо, не крутитися на всі боки. Небажано заглядати у зошит чи підручник сусіда.

Якщо вчитель чи вихователька ставлять питання, не можна вигукувати з місця. Треба підняти руку, дочекатися, коли тобі запропонують відповісти, а тоді вже встати й відповісти. Сісти можна тільки з дозволу вчителя.

І, безумовно, не можна пустувати під час занять.

Уважно розглянь малюнок і скажи, хто з дітей поводить неправильно.

ВХОДЯЧИ В КЛАС ЧИ ГРУПУ, СПОЧАТКУ ПРИВІТАЙСЯ З ДОРΟΣЛИМИ, А ВЖЕ ПОТІМ ІЗ ДІТЬМИ. ВІТАТИ ВИХОВАТЕЛЬКУ АБО ВЧИТЕЛЯ ТРЕБА СТОЯЧИ

НЕ ЗАПІЗНЮЙСЯ, ВИХОДЬ ІЗ ДОМУ ЗАВЧАСНО

ПІД ЧАС ЗАНЬ ТРИТИ ТРЕБА ТИХО, НЕ КРУТИТИСЯ НА ВСІ БОКИ. НЕБАЖАНО ЗАГЛЯДАТИ В ЗОШИТ ЧИ ПІДРУЧНИК СУСІДА

ЯКЩО ВЧИТЕЛЬ ЧИ ВИХОВАТЕЛЬКА СТАВЛЯТЬ ПИТАННЯ, НЕ МОЖНА ВИГУКУВАТИ З МІСЦЯ. ТРЕБА ПІДНЯТИ РУКУ Й ДОЧЕКАТИСЯ, КОЛИ ТОБІ ЗАПРОПОНУЮТЬ ВІДПОВІСТИ

У ЖОДНОМУ РАЗІ НЕ МОЖНА ПУСТУВАТИ ПІД ЧАС ЗАНЬ

БЕРЕЖИ ЧАС

Чи ти чув казку про загублений час? Якщо ні, попроси дорослих прочитати чи розповісти її тобі, і ти зрозумієш, як важливо берегти свій та чужий час, не марнувати його без діла. Це дуже допоможе тобі в житті. От подивись на людей довкола тебе. Одні з них завжди всюди встигають: і вчитися і працювати, і гратися, і відпочивати. А інші, навпаки, не встигають нічого зробити, хоч як намагаються. Це відбувається тому, що їх змалку не привчили цінувати й берегти свій час. Тож послухай кілька правил, які стануть тобі в нагоді.

Щоб не витратити час на пошуки будь-яких речей, тримай кожну річ на своєму, певному місці. Погрався іграшкою — поклади на місце, почитав книгу — постав на полицю. Не розкидай по кімнаті одяг.

Змалку виховуй у собі точність — завжди приходь всюди своєчасно, привчи себе збиратися та виходити заздалегідь.

Тримай своє слово, завжди виконуй свої обіцянки. Не обіцяй того, чого не зможеш виконати.

Якщо ти взяв у товариша почитати книгу чи погратись іграшкою — поверни вчасно й без нагадувань.

Збирайся до дитсадка чи школи звечора: перевір, чи зроблено уроки, склади у портфель все, що тобі знадобиться, почисти одяг, протри вологою ганчіркою взуття. Вранці прокидайся вчасно. Прокинувшись, без нагадувань застели ліжко, умийся, причешись та одягнись. У дорослих зранку свої справи — тож не завдавай їм зайвого клопоту.

Уважно поглянь на малюнки і розкажи, як Ганнуса збиралася до школи.

ТРИМАЙ КОЖНУ РІЧ НА СВОЄМУ МІСЦІ

**ПРИХОДЬ ВСЮДИ СВОЄЧАСНО,
ПРИВЧИ СЕБЕ ЗБИРАТИСЯ ТА ВИХОДИТИ ЗАЗДАЛЕГІДЬ**

**ТРИМАЙ СВОЄ СЛОВО, ЗАВЖДИ ВИКОНУЙ СВОЇ ОБІЦЯНКИ.
НЕ ОБІЦЯЙ ТОГО, ЧОГО НЕ ЗМОЖЕШ ВИКОНАТИ**

ЗБИРАЙСЯ ДО ДИТСАДКА ЧИ ШКОЛИ ЗВЕЧОРА

ТВОЯ ПОВЕДІНКА ВДОМА

Ось ми й дісталися до останнього заняття. Вітаємо тебе із цим, маленький розумнику чи розумнице! Ти вже знаєш майже всі потрібні у твоєму віці правила поведінки, розумієш, навіщо ці правила потрібні, намагаєшся виконувати їх та розповідати про них іншим. Але є ще одна, дуже важлива тема, яку ми не випадково лишили для останнього заняття. Сьогодні ми поговоримо про те, як треба поводитися там, де ти проводиш більшість свого часу — у тебе вдома, серед твоїх рідних.

Завжди пам'ятай, що мама, тато, дідусь, бабуся, твої сестри чи брати — найближчі, найдорожчі для тебе люди. Що б не сталося в твоєму житті, вони завжди поруч, завжди придуть на допомогу. Близькі люди повинні ставитись один до одного з особливою увагою та шаную.

Стільки, скільки роблять для тебе близькі, не зробить ніхто. Вони доглядають тебе, виховують, годують та купують одяг. Тож і ти повинен піклуватися про них, допомагати у міру сил.

Вимити посуд, підмести чи вимити підлогу, сходити до магазину, погуляти з собакою чи кішкою — все це ти можеш робити, допомагаючи своїм близьким.

Поступайся місцем у громадському транспорті мамі чи бабусі. Якщо ти хлопчик — подай їм руку при виході з транспорту.

Коли мама чи тато приходять додому, візьми в них сумки з покупками, допоможи зняти одяг, подай тапочки.

Якщо чистиш свій одяг чи взуття — почисти і речі дорослих.

Не втручайся в розмову дорослих, не грубіянь, пам'ятай про «чарівні» слова.

Слухайся старших братів чи сестер, допомагай піклуватися про менших.

Бережи воду, газ, та електрику — адже за них платять твої батьки

Розглянь малюнок і склади розповідь про те, як Миколка й Наталочка допомагали батькам.

ЗАВЖДИ ПАМ'ЯТАЙ, ЩО МАМА, ТАТО, ДІДУСЬ, БАБУСЯ, ТВОЇ СЕСТРИ ЧИ БРАТИ — НАЙБЛИЖЧІ, НАЙДОРОЖЧІ ДЛЯ ТЕБЕ ЛЮДИ

ТИ ПОВИНЕН ПІКЛУВАТИСЯ ПРО СВОЇХ БЛИЗЬКИХ, ДОПОМАГАТИ ЇМ У МІРУ СВОЇХ СИЛ

БУДЬ ОСОБЛИВО ВВІЧЛИВИЙ ІЗ БЛИЗЬКИМИ: НЕ ВТРУЧАЙСЯ В РОЗМОВУ, НЕ ГРУБІЯНЬ, ПАМ'ЯТАЙ ПРО «ЧАРІВНІ» СЛОВА

СЛУХАЙСЯ СТАРШИХ БРАТІВ ЧИ СЕСТЕР, ПІКЛУЙСЯ ПРО МЕНШИХ

БЕРЕЖИ ВОДУ, ГАЗ, ТА ЕЛЕКТРИКУ — АДЖЕ ЗА НИХ ПЛАТЯТЬ ТВОЇ БАТЬКИ

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ

Про що ця книга

Чи всі люди виховані?

Чому бути вихованим краще, ніж невихованим?

Яким хочеш бути ти — вихованим чи ні?

Для чого потрібна ця книжка?

Ввічливість

Які слова ми називаємо чарівними, чому?

Назви кілька «чарівних» слів, які ти знаєш.

Твоя зовнішність

Чи залежить ставлення людей до тебе від твоєї зовнішності?

Із ким приємніше спілкуватися: з охайно та чисто вдягнутою людиною або з тим, хто вдягнений брудно й неохайно?

Чи повинна вихована людина стежити за своїм виглядом?

Стеж за своїм зовнішнім виглядом

Хто повинен дбати про твій вигляд?

Що ти можеш робити для того, щоб мати охайний вигляд?

Що обов'язково треба робити перед тим, як сідати за стіл?

Твій одяг

Чи можна вдягати спортивний одяг разом із неспортивним?

Як треба добирати одяг за кольором, згідно з порою року та місцем, куди ти йдеш?

Твої звички

Які погані звички ти знаєш?

Чи приємно спілкуватися з людиною, яка має погані звички?

Назви шкідливі звички, які ти знаєш.

Головний убір

Звідки взявся звичай хлопчикам і чоловікам знімати головні убори при вході до приміщення?

Чи треба знімати головний убір, входячи до магазину чи автобуса?

Чи повинні знімати головний убір у гостях хлопчики? А дівчатка й жінки?

У яких місцях всі знімають головні убори?

Чи правильно ти вітаєшся?

Із ким треба вітатися?

Які слова вітання ти знаєш?

Хто повинен привітатися першим: хлопчик чи дівчинка, дитина чи дорослий?

Знайомство

Як треба знайомитися?

Як ти будеш знайомити двох твоїх знайомих, які не знають один одного?

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ

Чи правильно ти прощаєшся?

Які слова люди використовують прощаючись?

Хто прощається першим: той, хто йде, чи той, хто лишається?

Чи можуть хлопчики першими подавати руку дорослому для прощання й вітання?

Звідки взявся звичай вітатися й прощатися за руку?

Приймаємо гостей

Чому нам так подобається ходити в гості?

Які обов'язки господаря ти знаєш?

Розкажи: коли накривають стіл, як повинні лежати серветка, виделка, ніж, ложка?

Попроси в матусі ці предмети й потренуйся їх правильно розкласти.

Ідемо в гості

Чи можна ходити в гості без попередження?

Чи можна запізнюватись?

Як треба поводити себе в гостях?

Як дарувати подарунки

Як ти гадаєш, чому небажано придумувати подарунок у останню мить?

Чому не можна дарувати свійських тварин друзі без дозволу його батьків?

Що прийнято дарувати дівчатам та жінкам?

Як приймати подарунки

Розкажи, як треба приймати подарунки?

Чи можна показувати своє розчарування, якщо подарунок тобі не дуже сподобався?

Що треба робити, якщо тобі подарували ласощі чи квіти?

Правила поведінки за столом

Коли ти в гостях, хто вирішує, де кому сідати?

Розкажи, як треба поводитися за столом?

Правила поведінки на вулиці

Коли ти йдеш тротуаром, якої сторони треба триматися?

Якщо ти вирішив поговорити з товаришем на вулиці, що треба зробити?

Якщо ти обганяєш знайомого, хто повинен привітатися перший?

Чи можна глузувати з інших людей?

Правила безпеки вуличного руху

Назви місця, у яких можна переходити дорогу.

Чи можна переходити дорогу без дорослого? Що треба зробити, якщо тобі конче необхідно перейти дорогу, а поруч немає ні мами, ні тата?

На який сигнал світлофора можна переходити дорогу?

При якому положенні регулювальника можна переходити дорогу?

Як переходити дорогу, коли немає ні світлофора, ні регулювальника?

Як треба обходити автобус чи тролейбус? Як треба обходити трамвай?

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ

Правила поведінки у громадському транспорті

Як треба заходити до транспорту? Кому треба поступатися місцем?

Якщо ти їдеш разом із дівчинкою чи жінкою, що треба зробити при виході?

Ти прийшов до театру, кінотеатру, на концерт

Чому треба приходити в кіно чи в театр за 10—15 хвилин до початку фільму чи вистави?

Як треба поводитися під час вистави?

Чи повинні дівчатка й жінки знімати головний убір в кіно чи в театрі?

Ти відвідуєш музей, виставку, бібліотеку

Чи можна торкатися експонатів у музеї? Як треба поводитися з книгами?

Чому не можна читати під час їжі? Чи шкідливо для очей читати лежачи?

Ти прийшов у магазин

Як треба заходити до магазину?

Чи треба знімати головний убір, заходячи до магазину?

Чи можна робити покупку поза чергою? Коли треба перелічувати здачу?

Правила поведінки на природі

Чи можна відходити від табору без супроводу дорослих?

Чи можна купатися без дорослих, чому?

Чому не можна зривати незнайомі рослини? Які правила друзів лісу ти знаєш?

Поведінка в школі та дитсадку

Чи можна брати до школи чи дитсадка іграшки?

Чому треба витирати ноги, входячи до приміщення?

Коли йдеш коридором, якої сторони треба триматися?

Чи з усіма дорослими, які працюють у вашому садку чи школі, треба вітатися?

Правила поведінки в групі чи класі

Із ким треба вітатися в першу чергу, входячи до класу чи групи?

Що треба робити, якщо ти залізлився на заняття?

Як треба відповідати на запитання вчителя?

Бережи час

Чому треба берегти час?

Чому треба тримати кожну річ на своєму місці?

Чому треба всюди приходити своєчасно?

Коли і як треба збиратися до школи чи дитсадку?

Твоя поведінка вдома

Чому ти повинен допомагати своїм батькам?

Що саме ти можеш зробити для допомоги дорослим?

Як ти повинен поводитися щодо старших братів чи сестер?

Чи повинен ти піклуватися про молодших за тебе дітей?